

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/136/136/98

REAKCJE NA WYDARZENIA ZWIĄZANE Z ROMANSEM PREZYDENTA CLINTONA

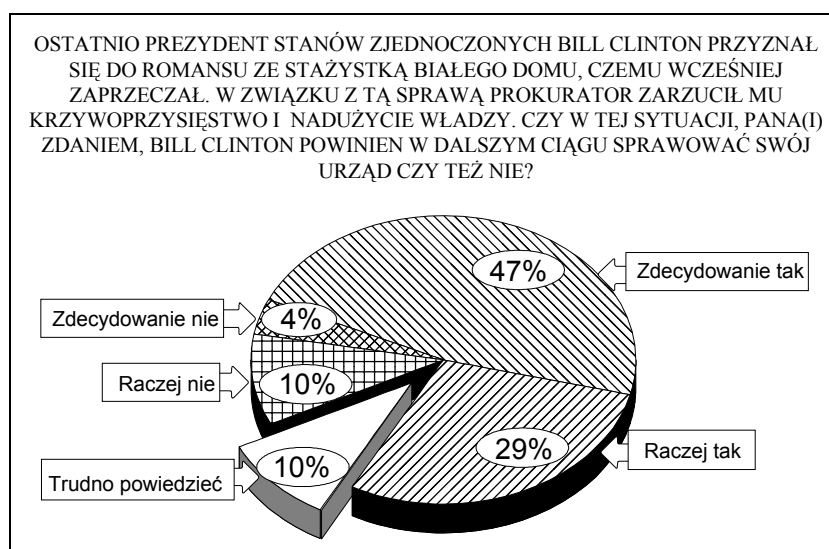
KOMUNIKAT Z SETNEGO BADANIA AKTUALNYCH PROBLEMÓW KRAJU

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Reakcje Polaków na wydarzenia związane z największą aferą polityczno-obyczajową w historii Stanów Zjednoczonych, czyli tzw. Monicagate, są jednoznacznie przychylnie dla prezydenta Billa Clintona. Zdecydowana większość badanych (76%) opowiada się za tym, aby - mimo postawionych mu zarzutów - nadal pełnił on funkcję głowy państwa.

- Jeszcze większa zgodność opinii panuje w kwestii zasadności ujawniania intymnych szczegółów z prywatnego życia polityków. Aż 58% ankietowanych uznało za zdecydowanie niewłaściwe podawanie tego rodzaju informacji do publicznej wiadomości, dalsze 27% zaś określiło takie działanie jako raczej niewłaściwe.

Od kilku miesięcy jesteśmy widzami bezprecedensowego we współczesnej historii politycznej spektaklu, którego aktorami są prezydent największego mocarstwa na świecie oraz establishment polityczny tego państwa, a w roli sędziów występuje opinia publiczna. Decyzją Kongresu Stanów Zjednoczonych ujawniono streszczenie raportu niezależnego prokuratora Kennetha Starra, w którym zawarł on wyniki dochodzenia przeciwko Billowi Clintonowi. Upublicznienie tego raportu, zawierającego intymne szczegóły romansu prezydenta z byłą stażystką Białego Domu Moniką Lewinsky, złamało obyczajowe tabu, zakazujące tak drastycznego naruszania prywatności, a przez wiele osób odebrane zostało jako godzące w autorytet władzy państwowej. W kolejnej odsłonie tego widowiska, która miała miejsce już po realizacji naszego badania, publicznie wyemitowano nagranie z przesłuchania Billa Clintona przez prokuratora Starra.

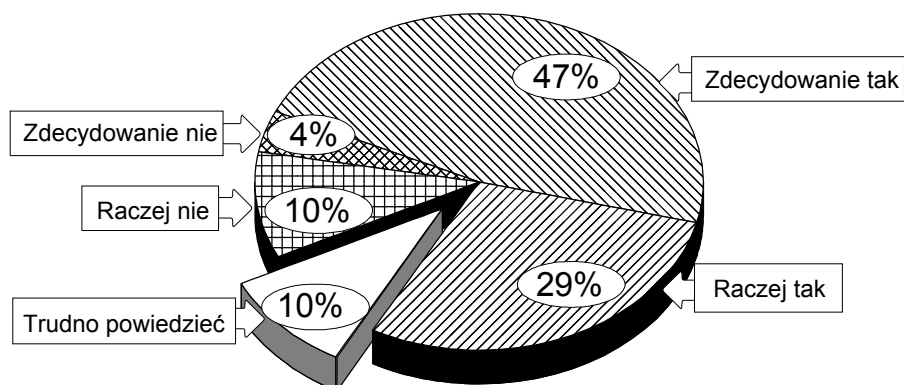
Amerykańska opinia publiczna, do której osądu odwołują się politycy, nie cofnęła - wbrew oczekiwaniom jednych i obawom innych - swojego poparcia dla prezydenta Billa Clintona. Co o całej sprawie sądzą Polacy, powszechnie deklarujący dezaprobatę kłamstwa w życiu publicznym, natomiast pobłażliwie traktujący łamanie przez polityków tradycyjnych norm obyczajowych w sferze życia prywatnego¹?

Reakcje Polaków na wydarzenia związane z największą aferą polityczno-obyczajową w historii Stanów Zjednoczonych, czyli tzw. Monicagate, są jednoznacznie przychylne dla prezydenta Billa Clintona². Za zachowaniem przez niego urzędu opowiedziało się ponad trzy czwarte ankietowanych (76%), przy czym blisko połowa zdaje się nie mieć żadnych wątpliwości, że powinien on nadal pełnić funkcję głowy państwa.

¹ Por. komunikat CBOS „O etyce polityków”, marzec ‘98.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (100), 17-22 września ‘98, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłej ludności Polski (N=1126).

RYS. 1. OSTATNIO PREZYDENT STANÓW ZJEDNOCZONYCH BILL CLINTON PRZYZNAŁ SIĘ DO ROMANSU ZE STAŻYSTKĄ BIAŁEGO DOMU, CZEMU WCZEŚNIEJ ZAPRZECZAŁ. W ZWIĄZKU Z TĄ SPRAWĄ PROKURATOR ZARZUCIŁ MU KRZYWOPRZYSIĘSTWO I NADUŻYCIE WŁADZY. CZY W TEJ SYTUACJI, PANA(I) ZDANIEM, BILL CLINTON POWINIEN W DALSZYM CIĄGU SPRAWOWAĆ SWÓJ URZĄD CZY TEŻ NIE?

Poparcie dla Billa Clintona bardzo wyraźnie dominuje we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Najsilniej wyrażają je - zdecydowanie opowiadając się za tym, aby nadal sprawował on swój urząd - prywatni przedsiębiorcy oraz badani deklarujący lewicowe poglądy polityczne. Relatywnie najslabiej popierają go rolnicy, kadra kierownicza i inteligencja oraz badani często biorący udział w praktykach religijnych.

Wśród elektoratów partyjnych przekonanie, że Bill Clinton powinien pozostać na stanowisku, najczęściej wyrażają zwolennicy SLD i UP, stosunkowo najrzadziej zaś sympatycy UW.

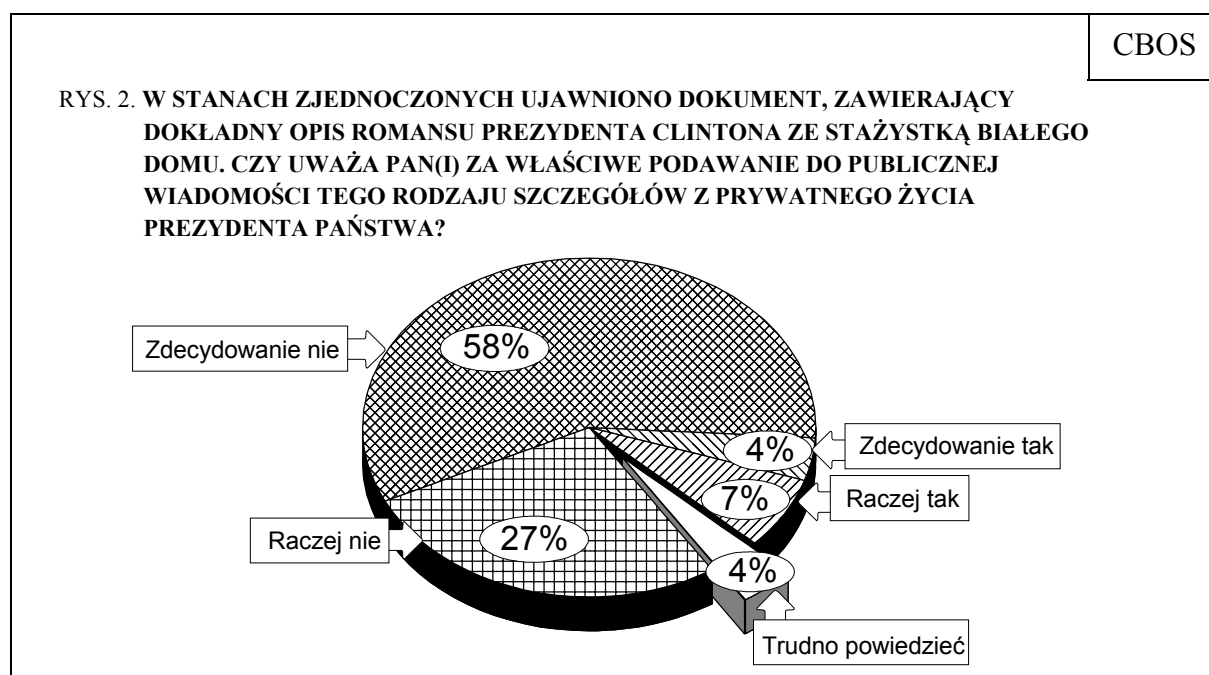
Tabela 1

w procentach

Elektoraty partyjne*	Ostatnio prezydent Stanów Zjednoczonych Bill Clinton przyznał się do romansu ze stażystką Białego Domu, czemu wcześniej zaprzeczał. W związku z tą sprawą prokurator zarzucił mu krzywoprzysięstwo i nadużycie władzy. Czy w tej sytuacji, Pana(i) zdaniem, Bill Clinton powinien w dalszym ciągu sprawować swój urząd czy też nie?			
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Zdecydowanie nie i raczej nie (łącznie)	Trudno powiedzieć
SLD	64	23	9	5
PSL	56	23	16	6
UP	50	36	9	6
AWS	46	29	15	11
UW	38	28	24	10

* Ustalane na podstawie aktualnych preferencji partyjnych.

Jeszcze większa jednomyślność panuje w kwestii zasadności ujawniania intymnych szczegółów z prywatnego życia polityków. Aż 58% ankietowanych uznało za zdecydowanie niewłaściwe podawanie tego rodzaju informacji do publicznej wiadomości, dalsze 27% zaś określiło takie działanie jako raczej niewłaściwe.

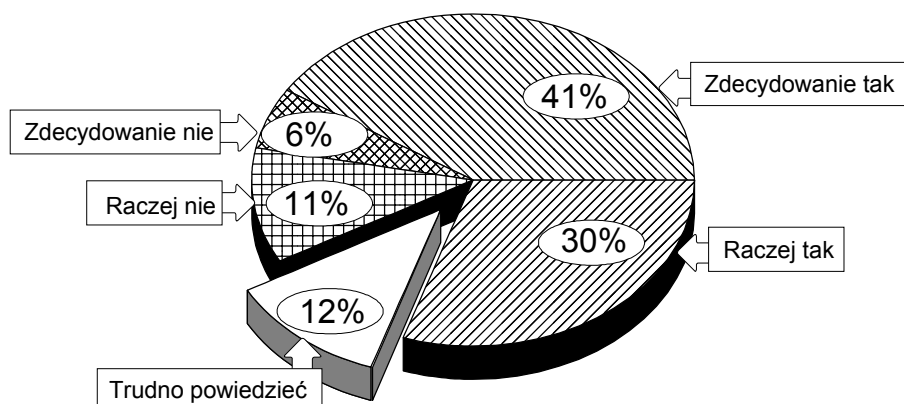

Krytyka decyzji Kongresu Stanów Zjednoczonych o upublicznieniu raportu Kennetha Starra jest bardzo wyraźna - niezależnie od cech społeczno-demograficznych respondentów. Najsilniej wyrażają ją osoby z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, respondenci o najwyższych dochodach *per capita* w rodzinie oraz badani o orientacji lewicowej, natomiast stosunkowo najbardziej powściągliwi są rolnicy i robotnicy niewykwalifikowani.

Wśród elektoratów partyjnych publikację tego rodzaju materiałów ze szczególną dezaprobatą przyjmują zwolennicy SLD, relatywnie najslabiej zaś wyrażają ją sympatycy AWS.

Wprawdzie w opinii społecznej ujawnienie tak intymnych szczegółów z życia prezydenta w ogóle nie powinno mieć miejsca, jeśli już jednak nastąpi, to - według badanych - nie dyskredytuje polityka pełniącego funkcję głowy państwa. Zdaniem zdecydowanej większości respondentów (71%) polityk taki powinien nadal sprawować swój urząd. Przeciwnego zdania jest blisko co piąty ankietowany (17%).

RYS. 3. CZY, OGÓLNI RZEC BIORĄC, PO PODANIU DO PUBLICZNEJ WIADOMOŚCI TAK INTYMNYCH SZCZEGÓLÓW Z PRYWATNEGO ŻYCIA POLITYKA POWINIEN ON NADAL PEŁNIĆ FUNKCJĘ GŁOWY PAŃSTWA CZY TEŻ NIE?

Przekonanie, że tego rodzaju publikacje nie przekreślają polityka sprawującego najwyższy urząd w państwie, najsilniej wyrażają prywatni przedsiębiorcy i bezrobotni oraz ankietowani utożsamiający się z lewicą. Odmiennego zdania są przede wszystkim osoby często uczestniczące w praktykach religijnych, badani z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i inteligencja. Wśród elektoratów partyjnych opinię, że po ujawnieniu tak intymnych szczegółów z prywatnego życia polityka może on nadal pełnić funkcję głowy państwa, najsilniej podzielają zwolennicy SLD, najslabiej - wyborcy UW.

Tabela 2

w procentach

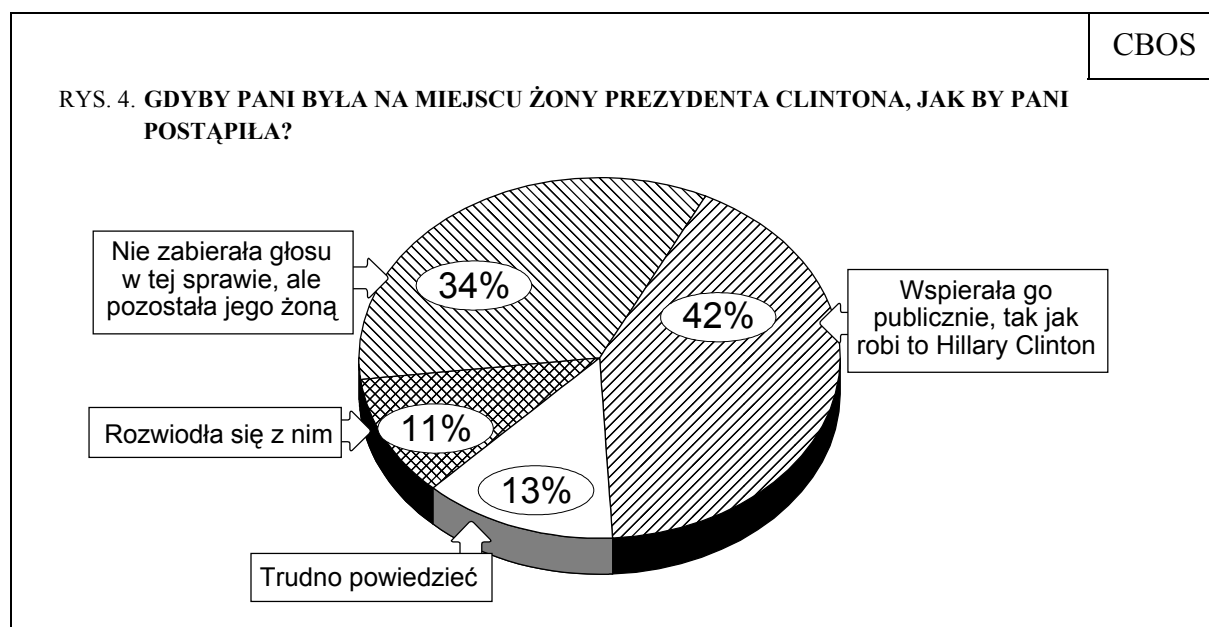
Elektoraty partyjne*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, po podaniu do publicznej wiadomości tak intymnych szczegółów z prywatnego życia polityka powinien on nadal pełnić funkcję głowy państwa czy też nie?			
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Zdecydowanie nie i raczej nie (łącznie)	Trudno powiedzieć
SLD	54	28	12	6
PSL	47	34	16	4
AWS	45	25	20	11
UP	39	31	13	17
UW	30	30	28	12

* Ustalane na podstawie aktualnych preferencji partyjnych.

POLKI NA MIEJSCU HILLARY CLINTON - RACJE SERCA CZY ROZUMU?

Polityczni komentatorzy z uznaniem wypowiadają się o postawie żony prezydenta, Hillary Clinton, która wspierała męża podczas dochodzenia prokuratorskiego i już po ujawnieniu szczegółów romansu. Publiczne wyrażanie przez nią zaufania do prezydenta jest z pewnością jednym z elementów decydujących o utrzymywaniu się w Stanach Zjednoczonych dość wysokiego społecznego poparcia dla Billa Clintona. Jak na miejscu Hillary Clinton zachowałyby się nasze respondentki?

Przeważająca część ankietowanych Polek twierdzi, że gdyby była na miejscu żony prezydenta, postąpiłaby tak jak ona - trwałaby u jego boku i wspierała go publicznie. Ponad jedna trzecia kobiet deklaruje większą wstrzeźliwość - powstrzymanie się od publicznego zabierania głosu w tej sprawie. Jedynie 11% respondentek będąc na miejscu Hillary Clinton wystąpiłoby o rozwód.

Widoczne jest pewne, aczkolwiek niewielkie, zróżnicowanie opinii w tej sprawie ze względu na wiek ankietowanych kobiet. Ogólnie rzecz biorąc, można powiedzieć, że im one są starsze, tym ich reakcje byłyby mniej emocjonalne, a bardziej przemyślane. Trwanie przy mężu i publiczne wspieranie go najczęściej wybrałyby kobiety w średnim wieku i starsze - powyżej 44 roku życia. Przeważająca część respondentek od 25 do 44 lat deklaruje natomiast, że pozostając żoną prezydenta powstrzymałyby się od komentarzy. Stosunkowo najmniej wyrozumiałe dla prezydenta byłyby najmłodsze kobiety - od 18 do 24 roku życia, spośród których co czwarta na miejscu Hillary Clinton wystąpiłaby o rozwód.

★

★

★

Zdecydowana większość Polaków popiera prezydenta Billa Clintona, opowiadając się za tym, aby nadal sprawował on swój urząd. Wątek obyczajowy - silnie wyeksponowany w streszczeniu raportu prokuratora Kennetha Starra - zepchnął, jak się zdaje, na dalszy plan w świadomości społecznej, poważne zarzuty postawione prezydentowi, dotyczące krzywoprzysięstwa i nadużycia władzy. Wydaje się, że Bill Clinton postrzegany jest raczej jako ofiara własnej naiwności czy też niechętnych mu sił politycznych niż potencjalny przestępca. W roli ofiary zdaje się zatem budzić raczej odruch współczucia niż oburzenia, raczej solidarność niż potępienie.

Opracowała

Beata ROGUSKA

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Ostatnio prezydent Stanów Zjednoczonych Bill Clinton przyznał się do romansu ze stażystką Białego Domu, czemu wcześniej zaprzeczał. W związku z tą sprawą prokurator zarzucił mu krzywoprzysięstwo i nadużycie władzy. Czy w tej sytuacji, Pana(i) zdaniem, Bill Clinton powinien w dalszym ciągu sprawować swój urząd, czy też nie? 1 - Zdecydowanie tak; 2 - Raczej tak; 3 - Zdecydowanie nie i raczej nie (łącznie)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	29	14	10	1125
Płeć					
Mężczyźni	51	28	13	8	533
Kobiety	43	30	15	12	592
Wiek					
18-24 lat	46	35	15	5	161
25-34	40	29	17	14	198
35-44	46	33	12	9	220
45-54	48	28	17	7	226
55-64	56	23	12	9	139
65 lat i więcej	48	24	11	17	182
Miejsce zamieszkania					
Wieś	44	28	14	14	419
Miasto do 20 tys.	51	29	16	4	119
od 21 do 100 tys.	48	28	16	8	221
101-500 tys.	48	35	8	9	224
501 tys. i więcej mieszk.	50	23	18	9	141
Region					
Północny	47	27	15	10	118
Zachodni	37	38	17	8	128
Środkowozachodni	48	23	18	12	182
Środkowy	51	29	10	10	202
Wschodni	41	29	19	10	136
Południowo-wschodni	48	29	10	13	162
Południowo-zachodni	52	29	11	8	196
Wykształcenie					
Podstawowe	47	25	12	16	345
Zasadnicze zawodowe	46	32	14	9	289
Średnie	49	30	14	7	387
Wyższe	44	30	18	8	104
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	39	34	21	6	87
Prac. umysł. niż. szczebla	44	27	18	11	122
Pracownicy fiz. - umysł.	48	27	21	5	67
Robotnicy wykwalifikowani	51	32	9	8	115
Robotnicy niewykwalifik.	43	33	13	12	61
Rolnicy	29	36	21	14	47
Pracujący na własny rach.	68	13	15	5	50
Bierni zawodowo					
Renciści	46	23	12	19	162
Emeryci	52	24	13	11	213
Uczniowie i studenci	34	47	14	5	67
Bezrobotni	51	35	11	3	88
Gospodynie domowe i inni	51	29	5	15	45
Pracuje w:					
sferze budżetowej	42	30	20	8	131
sekt. państw. publicznym	46	28	18	7	111
sp. właśc. pryw. i państwa	52	28	15	5	90
sekt. pryw. poza rolnict.	50	27	13	10	191
prywatnym gosp. rolnym	32	33	19	16	51
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	48	32	10	10	206
276 - 399	42	30	16	11	171
400 - 549	46	27	15	12	245
550 - 799	51	26	15	7	165
Powyżej 799 zł	55	26	15	4	135
Ocena własnych war. mater.					
Złe	51	25	13	12	340
Średnie	44	28	16	11	492
Dobre	47	35	12	6	292
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	43	29	21	7	65
Raz w tygodniu	43	30	15	12	583
Kilka razy w miesiącu	54	31	8	7	168
Kilka razy w roku	48	29	12	11	196
W ogóle nie uczestniczy	58	21	14	7	113
Poglądy polityczne					
Lewica	62	23	10	5	262
Centrum	46	29	18	7	320
Prawica	48	29	13	10	309
Trudno powiedzieć	30	35	14	21	230

Tabela 2. W Stanach Zjednoczonych ujawniono dokument, zawierający dokładny opis romansu prezydenta Clintona ze stażystką Białego Domu. Czy uważa Pan(i) za właściwe podawanie do publicznej wiadomości tego rodzaju szczegółów z prywatnego życia prezydenta państwa? 1 - Zdecydowanie tak i raczej tak (łącznie); 2 - Raczej nie; 3 - Zdecydowanie nie

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	27	58	4	1126
Płeć					
Mężczyźni	13	26	56	5	534
Kobiety	8	28	59	5	592
Wiek					
18-24 lat	12	30	54	3	161
25-34	9	31	55	4	198
35-44	13	29	56	3	221
45-54	10	24	64	3	225
55-64	8	25	63	4	139
65 lat i więcej	11	21	56	12	182
Miejsce zamieszkania					
Wieś	15	26	50	9	419
Miasto do 20 tys.	13	26	61	1	119
od 21 do 100 tys.	9	26	64	1	221
101-500 tys.	6	28	63	3	225
501 tys. i więcej mieszk.	5	27	65	3	141
Region					
Północny	15	23	61	1	118
Zachodni	15	26	57	1	128
Środkowozachodni	9	24	63	4	182
Środkowy	9	23	61	8	202
Wschodni	16	28	49	7	136
Południowo-wschodni	4	34	56	6	162
Południowo-zachodni	10	29	56	4	197
Wykształcenie					
Podstawowe	13	23	55	9	345
Zasadnicze zawodowe	11	32	52	5	289
Średnie	9	28	61	1	388
Wyższe	6	19	73	2	104
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	4	23	72	1	87
Prac. umysł. niż. szczebla	8	26	62	1	122
Pracownicy fiz. - umysł.	10	30	57	3	168
Robotnicy wykwalifikowani	12	27	55	7	115
Robotnicy niewykwalifik.	20	38	40	1	61
Rolnicy	23	16	44	17	47
Pracujący na własny rach.	11	29	61	0	50
Bierni zawodowo					
Renciści	10	25	58	7	162
Emeryci	11	22	60	7	213
Uczniowie i studenci	12	39	49	0	67
Bezrobotni	10	24	64	2	88
Gospodynie domowe i inni	5	39	48	7	45
Pracuje w:					
sferze budżetowej	6	29	64	0	131
sekt. państw. publicznym	10	26	61	2	111
sp. właśc. pryw. i państwa	5	32	60	2	90
sekt. pryw. poza rolnictw.	15	26	55	4	192
prywatnym gosp. rolnym	23	18	44	15	51
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	15	26	52	8	206
276 - 399	9	27	61	3	171
400 - 549	10	29	58	4	245
550 - 799	6	27	65	3	165
Powyżej 799 zł	7	22	70	2	135
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	26	57	5	341
Średnie	11	27	56	6	492
Dobre	8	27	63	1	292
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	11	35	53	1	65
Raz w tygodniu	10	29	55	6	584
Kilka razy w miesiącu	14	19	63	4	168
Kilka razy w roku	10	30	57	3	196
W ogóle nie uczestniczy	12	14	70	5	113
Poglądy polityczne					
Lewica	9	19	71	1	262
Centrum	10	31	58	1	321
Prawica	10	28	57	5	309
Trudno powiedzieć	14	28	44	14	230

Tabela 3. Czy, ogólnie rzecz biorąc, po podaniu do publicznej wiadomości tak intymnych szczegółów z prywatnego życia polityka powinien on nadal pełnić funkcję głowy państwa czy też nie? 1 - Zdecydowanie tak; 2 - Raczej tak; 3 - Raczej nie i zdecydowanie nie (łącznie)

				Trudno powiedzieć		Liczba osób
	1	2	3			
Ogółem	41	30	17	12		1125
Płeć						
Mężczyźni	43	30	18	9		533
Kobiety	39	30	16	14		592
Wiek						
18-24 lat	41	35	16	9		161
25-34	33	33	22	12		198
35-44	40	33	17	11		220
45-54	41	29	19	10		246
55-64	53	21	14	13		139
65 lat i więcej	43	26	14	18		182
Miejsce zamieszkania						
Wieś	41	29	16	14		419
Miasto do 20 tys.	43	29	23	4		119
od 21 do 100 tys.	40	30	20	9		221
101-500 tys.	43	33	11	13		224
501 tys. i więcej mieszk.	38	28	21	13		141
Region						
Północny	42	32	18	8		118
Zachodni	28	41	22	8		128
Środkowo-zachodni	40	26	15	15		182
Środkowy	44	28	15	15		202
Wschodni	43	23	19	15		136
Południowo-wschodni	37	31	19	13		162
Południowo-zachodni	48	31	11	9		196
Wykształcenie						
Podstawowe	45	25	15	15		345
Zasadnicze zawodowe	39	37	16	8		289
Średnie	40	30	18	12		387
Wyższe	36	27	27	10		104
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	33	27	26	14		87
Prac. umysł. niż. szczebla	42	21	23	13		122
Pracownicy fiz. - umysł.	29	46	20	5		67
Robotnicy wykwalifikowani	42	30	16	12		115
Robotnicy niewykwalifik.	36	43	14	7		61
Rolnicy	23	41	23	13		47
Pracujący na własny rach.	53	19	20	8		50
Bierni zawodowo						
Renciści	46	28	11	15		162
Emeryci	44	25	18	14		213
Uczniowie i studenci	34	37	21	9		67
Bezrobotni	53	29	13	5		88
Gospodynie domowe i inni	37	46	3	14		45
Pracuje w:						
sferze budżetowej	37	25	25	13		131
sekt. państw., publicznym	42	25	22	11		111
sp. właśc. pryw. i państwa	36	37	17	10		90
sekt. pryw. poza rolnict.	39	32	18	11		191
prywatnym gosp. rolnym	26	40	21	13		51
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	41	33	15	11		206
276 - 399	42	30	15	13		171
400 - 549	39	26	22	13		245
550 - 799	47	26	19	8		165
Powyżej 799 zł	39	38	16	7		135
Ocena własnych war. mater.						
Złe	44	28	16	11		340
Średnie	37	30	19	14		492
Dobre	44	32	15	8		292
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	31	29	33	7		65
Raz w tygodniu	39	33	16	12		583
Kilka razy w miesiącu	44	29	15	12		168
Kilka razy w roku	45	29	15	11		196
W ogóle nie uczestniczy	48	18	20	14		113
Poglądy polityczne						
Lewica	52	28	14	5		262
Centrum	39	32	21	8		320
Prawica	42	30	17	11		309
Trudno powiedzieć	30	30	16	24		230